

Krzysztof Janczukowicz

STALKING

w orzecznictwie sądów polskich

Wydawnictwo
Kojot i kruk

The publisher's logo features a crow silhouette on the left and a wolf silhouette on the right, both in a light grey color. The crow is perched on the letter 'k' of 'Kojot', and the wolf is standing on the letter 'k' of 'kruk'.

Krzysztof Janczukowicz

Stalking

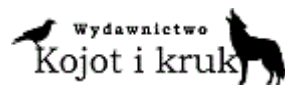
w orzecznictwie sądów polskich

ISBN 978-83-951597-7-0

Gdańsk 2020 r.

© Copyright by

Wydawnictwo Kojot i kruk

Table of Contents

Zakres i założenia metodologiczne książki

Notka o autorze

Stosowane skróty

1. Ustawowe znamiona stalkingu

1.1. Nękanie

1.2. Uporczywość

1.3. Skutki przestępne

1.3.1. Wzbudzenie uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia

1.3.2. Istotne naruszenie prywatności

1.4. Znaczenie postawy pokrzywdzonego

1.5. Strona podmiotowa

2. Zachowania kwalifikowane jako stalking

2.1. Typy stalkingu w ujęciu kryminologicznym

2.1.1. Stalking związany z rozpadem związku partnerskiego

2.1.2. Stalking w relacjach sąsiedzkich

2.1.3. Stalking w szkole

2.1.4. Pozostałe przypadki

2.2. Rodzaje zachowań stalkera

2.2.1. Nachodzenie pokrzywdzonego

2.2.2. Wypowiedzi słowne kierowane do pokrzywdzonego

2.2.3. Obserwowanie pokrzywdzonego lub miejsca jego pobytu

2.2.4. Utrwalanie wizerunku pokrzywdzonego lub miejsca jego pobytu

2.2.5. Rozpowszechnianie informacji o pokrzywdzonym lub jego wizerunku

3. Zbieg przepisów i zbieg przestępstw

3.1. Uwagi wprowadzające

3.2. Czas popełnienia przestępstwa

3.3. Liczba pokrzywdzonych a liczba przestępstw

3.4. Czyn ciągły i przestępstwo ciągłe

3.5. Rozgraniczenie stalkingu i wykroczenia złośliwego niepokojenia

3.6. Zbieg ze spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu (art. 157)

3.7. Zbieg z pozbawieniem wolności (art. 189)

3.8. Zbieg z groźbą karalną (art. 190)

3.9. Zbieg ze zmuszaniem (art. 191)

3.10. Zbieg z naruszeniem miru domowego (art. 193)

3.11. Zbieg ze znęcaniem się (art. 207)

3.12. Zbieg z przest. p-ko czci i nietykalności cielesnej (art. 212, 216 i 217)

3.13. Zbieg z bezprawnym uzyskaniem informacji (art. 267)

3.14. Zbieg z zaborem mienia (art. 278-280)

3.15. Zbieg ze zniszczeniem mienia (art. 288)

4. Sankcje stosowane za stalking

4.1. Rodzaje sankcji

4.2. Dyrektywy wymiaru kary

Zakres i założenia metodologiczne książki

Niniejsza książka przedstawia orzecznictwo sądów polskich dotyczące przestępstwa stalkingu, czyli odpowiada na pytanie, w jaki sposób stosowany jest art. 190a § 1 Kodeksu karnego. Materiałem, z którego jest zbudowana, są treści wyroków z uzasadnieniami, branych ze spraw, które trafiły do II instancji. Dzięki temu założeniu prezentowane rozstrzygnięcia i tendencje orzecznicze opierają się na rozstrzygnięciach prawomocnych. Jedynie z rzadka uwzględniane są także wyroki kasatoryjne, czyli przekazujące sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W konsekwencji przytaczającą większość stanowią orzeczenia sądów okręgowych. Niestety, stalking nieczęsto trafia na wokandę sądów apelacyjnych oraz Sądu Najwyższego. Teksty wszystkich wyroków uwzględnionych w książce, a jest ich ponad sto sześćdziesiąt (z lat 2013-2020), dostępne są na stronie internetowej Wydawnictwa:

<https://kojotikruk.pl/stalking>

Rozdział 1 przedstawia, jak sądy interpretują poszczególne znamiona czynu zabronionego określone w art. 190a § 1 kk, a więc zawiera analizę dogmatycznoprawną tych znamion, tyle że opartą wyłącznie o praktykę sądową. Rozdział 2 ma zabarwienie kryminologiczne i - stanowiąc pewne uogólnienie - daje obraz tła, z jakiego wyrasta stalking, oraz standardowych zachowań stalkera. Zwłaszcza ten rozdział mogą bez trudu przeczytać nieprawnicy zainteresowani społecznym zjawiskiem stalkingu. Rozdział 3 przedstawia całkiem liczne komplikacje prawne wynikające z relacji, w jakie przepis o stalkingu nieuchronnie wchodzi z innymi przepisami prawa karnego. Rozdział 4 prezentuje sankcje stosowane wobec sprawców stalkingu.

Autor wyraża często własny pogląd na przedstawianą kwestię, przy czym sposób ujęcia tego poglądu pozwala łatwo odróżnić go od treści wyrażanych przez sądy w przywoływanych orzeczeniach.

Ileokroć w jednym miejscu występuje wyliczenie więcej niż jednego orzeczenia, podawane są one w kolejności według dat - począwszy od najnowszej.

Notka o autorze

Krzysztof Janczukowicz, ur. w 1961 r., doktor prawa, nauczyciel akademicki i radca prawny. Uczeń prof. Mariana Cieślaka, pod którego kierunkiem obronił pracę doktorską. Zajmuje się także problematyką odpowiedzialności zawodowej oraz prawem podatkowym. Autor kilku książek (m.in. Odpowiedzialność księgowego) i wielu publikacji internetowych napisanych w ramach stałej współpracy z C.H. Beck i Wolters Kluwer.

Stosowane skróty

Rodzaje sądów:

SO - sąd okręgowy

SA - sąd apelacyjny

SN - Sąd Najwyższy

Poszczególne ustawy:

kk - Kodeks karny

kks - Kodeks karny skarbowy

kpk - Kodeks postępowania karnego

kw - Kodeks wykroczeń

---

1. Ustawowe znamiona stalkingu

Przestępstwo stalkingu wprowadzono do Kodeksu karnego 6 czerwca 2011 r., kiedy to dodany został art. 190a przewidujący odpowiedzialność tego, „kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność” (§ 1). Surowsze zagrożenie karą przewidziane zostało w sytuacji, w której następstwem tego czynu jest "targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie" (§ 2). Tak więc znamiona tego typu czynu zabronionego zostaną wyczerpane, gdy zachowanie sprawcy jest nękaniami (rozdział 1.1.), które musi być uporczywe (1.2.) i powodować choćby jeden z dwóch skutków: wzbudzenie uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia (1.3.) lub istotne naruszenie prywatności (1.4.). Z dniem 31 marca 2020 r. w treści art. 190a § 1 kk dodano znamiona dwóch alternatywnych skutków nękania: wzbudzenie uzasadnionego okolicznościami poczucia poniżenia oraz wzbudzenie uzasadnionego okolicznościami poczucia udręczenia. Ze względu na to, że niniejsza książka opiera się na orzecznictwie sądów, które w 2020 r. siłą rzeczy nie może obejmować tych nowych znamion, nie będą one przedmiotem dalszych rozważań.

Ocena, czy zachowanie sprawcy wyczerpuje powyższe znamiona stalkingu, jest - z istoty tego przestępstwa - uzależniona od postawy i odczuć pokrzywdzonego (1.5.). Do odpowiedzialności konieczna jest jeszcze umyślność po stronie sprawcy, czyli wypełnienie odpowiednich znamion strony podmiotowej (1.6.).

1.1. Nękanie

Sądy podejmują próbę ogólnego ujęcia zachowania stanowiącego stalking. Powtarza się sformułowanie, w którym przez nękanie rozumie się prześladowanie wyrażające się w podejmowaniu różnych naprzykrzających się czynności, których celem jest udręczenie, utrapienie, dokuczenie lub niepokojenie pokrzywdzonego albo jego osoby najbliższej (wyrok SO w Poznaniu z 21.6.2017 r. IV Ka 469/17; wyrok SO w Częstochowie z 8.4.2016 r. VII Ka 169/16; wyrok SO w Kielcach z 20.10.2015 r. IX Ka 1239/15; wyrok SA we Wrocławiu z 19.2.2014 r. II AKa 18/14). A oto kilka innych ujęć ogólnych:

- przestępstwo stalkingu polega na narzucaniu innym osobom swojej obecności i niechcianej aktywności (wyrok SO w Gliwicach z 12.7.2018 r. V Ka 297/18);
- przez nękanie, zgodnie z językowym znaczeniem tego terminu, należy rozumieć zachowanie polegające na ustawicznym dręczeniu, trapieniu, niepokojeniu innej osoby, dokuczanie komuś, niedawanie mu spokoju (wyrok SO w Rzeszowie z 23.6.2016 r. II Ka 226/16);
- nękanie to zachowanie, które w ocenie obiektywnego obserwatora prowadzi do udręczenia, zastraszenia, zdominowania, upokorzenia osoby pokrzywdzonej (wyrok SO w Jeleniej Górze z 15.3.2016 r. VI Ka 13/16);
- nękaniem jest zbiór zachowań, które obiektywnie noszą cechy postępowania prowadzącego do udręczenia, trapienia, zastraszenia, zdominowania, oddziaływania na wolę, upokorzenia lub wywoływania innych skutków czy też doznań negatywnych (wyrok SO w Piotrkowie Tryb. z 27.10.2015 r. IV Ka 497/15);
- przez nękanie rozumieć trzeba ustawiczne dręczenie powodujące dokuczliwość dla osoby, która jest mu poddawana, przy czym owo dręczenie nie musi przybierać dużego stopnia nasilenia (wyrok SO w Siedlcach z 18.9.2015 r. II Ka 358/15);
- nękaniem jest zbiór zachowań, które obiektywnie noszą cechy udręczenia, trapienia, zastraszania, zdominowania, oddziaływania na wolę, upokorzenia lub wywołania innych skutków czy też doznań negatywnych (wyrok SO w Gliwicach z 7.9.2015 r. V Ka 332/15);
- za nękanie uznać należy zachowanie sprawcy polegające np. na ustawicznym niepokojeniu, dręczeniu, trapieniu, dokuczaniu, niedawaniu spokoju (wyrok SO w Toruniu z 19.3.2015 r. IX Ka 644/14).

Nękanie musi być zachowaniem samego sprawcy, gdyż - jak to ujął SO w Świdnicy w wyroku z 5.9.2017 r. IV Ka 125/17 - „nie sposób wyobrazić sobie nękania poprzez brak sprzeciwu na zachowanie innej osoby”. W tej sprawie sąd I instancji skazał oskarżonego za to, że:

uporczywie nękał C.F. poprzez niepokojenie telefonami, domofonem oraz przychodząc do jej miejsca zamieszkania, a także godząc się na rozwiązanie umowy na dostawę energii elektrycznej przez M.B., które to zachowania wzbudziły u pokrzywdzonej poczucie zagrożenia i istotnie naruszyły jej prywatność.

Sąd II instancji uniewinnił oskarżonego, przyjmując powyższą argumentację.

Zachowania stanowiące nękanie mogą być realizowane w bezpośrednim kontakcie z pokrzywdzonym lub zdalnie, czyli wykonywane za pomocą środków przekazu na odległość. Stalking w bezpośrednim kontakcie jest na pewno tradycyjną odmianą tego zachowania, a jego klasyczną postacią jest nachodzenie pokrzywdzonego, czyli zgodnie ze słownikową definicją tego pojęcia: odwiedzenie kogoś wbrew jego życzeniu lub bez zapowiedzi (zob. sjp.pwn.pl/slowniki/nachodziec.html). Na tym tle rodzi się pytanie, czy jest możliwe popełnienie stalkingu, gdy sprawca i pokrzywdzony mieszkają razem. SO w Łodzi (wyrok z 20.2.2014 r. V Ka 1646/13) uznał, że fakt wspólnego zamieszkiwania nie może per se wykluczać możliwości popełnienia przestępstwa, co - zważywszy wielość rodzajów

*Dalsza część książki dostępna w wersji
pełnej.*

